

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

Prețul Abonamentului:
 Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane
 " " " " pe $\frac{1}{2}$ an . . 5 " "
 " România și străinătate pe an . 14 franci
 " " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 " "

Prețul inserțiunilor:
 Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
 la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu-
 vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.

Correspondențele se adresează redacțiunii
 „FOAIA DIECESANĂ“;
 eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 ADMINISTRAȚIA
 Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Congresul național-bisericesc

(fine)

Urmează raportul comisiunii organizatoare asupra despărțirilor ierarhice dintre români și sârbi. În legătură cu acestea se comunică hârtia Prea Sântitului Episcop al Aradului Ioan Mețian, în carea se arată, că sinodul eparhial al Aradului în vederea, că procesele comunelor mixte, ce cad pe teritoriul eparhiei Aradului în curând vor fi terminate, și așa vor rămânea de regulat numai comune de pe teritoriul eparhiei Caransebeșului, a luat conclud pentru sistarea delegațiunii, având fiecare eparhie să îngrijască pentru comunele mixte, ce cad pe teritoriul lor. P. S. Sa cere mai departe, că dacă și nu s'ar desființa delegațiunea congresuală, să fie absolvat dela presidiul în delegațiune.

Deputatul Vic. Babeșiu espune mai pe larg istoricul despărțirii și al proceselor, și e de părere, că sistarea activității delegațiunii congresuale e posibilă.

Prea Sântia Sa Domnul Episcop al Caransebeșului Nicolae Popea atingând și rezultatul conferinței mixte, ce a avut loc în Vêrșet, susține necesitatea delegațiunii congresuale și așa se declară contra sistării ei.

În urma acestora, Congresul a luat concludul:

- raportul se ia la cunoștință;
- delegațiunea congresuală pentru despărțirea ierarhică se susține și mai departe;
- se îndrumă delegațiunea a preîngrijii și a lua măsuri, ca afacerile de despărțire să fie cu înțetire rezolvate, și în deosebi se ia toate dispozițiunile necesare și în privința mănăstirilor, având a raporta la congresul ordinaru următoriu;
- încât suma disponibilă pentru acoperirea speșelor de despărțire nu s'ar ajunge, ambele eparhii

vor avea a anticipa fiecare în special speșele procesuale ale acelor comune mestecate, care se vor încorpora la respectiva diecesă;

e) în delegațiunea congresuală se declară de realeși sub presidiul părintelui arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, eventual al părintelui episcop Ioan Mețian ca vicepresedinte, următorii membrii: Dr. Iosif Gall, Vicențiu Babeș, Zeno Mocsonyi, Filaret Musta, și Ioan Lengeru.

După ce s'a luat acest conclud, comisiunea scrutinătoare raportează despre rezultatul alegerii de asesori în consistoriul metropolitan. Conform acestui raport,

pentru postul de asesor suplent în senatul strîns bisericesc protosincelul episcopesc Augustin Hamsea a întrunit 33 voturi, Dr. Traian Badescu 3, Moise Lazar 1 vot, eară 10 ședule au fost albe;

pentru postul de asesor suplent în senatul școlariu a întrunit protopresbiterii Iuliu Dan 26, Vasile Damian 5, Nicolae Ivan 3, Nicolae Cristea 1, avocatul Ioan Budințan 2 voturi, eară 10 ședule au fost albe.

Pe basa acestui rezultat, Înalt Prea Sântitul Metropolit întăresce de asesor suplent în senatul strîns bisericesc pe protosincelul Augustin Hamsea, eară protopresbiterul Iuliu Dan se declară asesor suplent în senatul școlariu.

Urmează raportul comisiunii școlare, prin referentul Ioan Lengeru, asupra regulământului pentru organizarea învățământului poporal în metropolie.

Acest regulământ a fost trâmisi tuturor eparhiilor, pentru ca să fie pertractat și în sinoadele eparhiale. Sinodul eparhial din Sibiiu și sinodul eparhial din Arad a acceptat acest regulământ, eară sinodul eparhial al Caransebeșului a fost de părere, că partea referitoare la învățământ trebuie să se separeze de cea administrativă, având obiectele de învățământ să se tracteze într'un plan deobesit și într'un mod mai corăspunzătoriu.

Comisiunea propune și congresul primesce următorul conclud:

I. Partea referitoare la organizarea și administrațiunea învățământului poporal, se acceptează — en bloc — în forma prezentată de comisiunea școlară, și se introduce în metropolie în mod provisoric, autorizând diecesele a-l pune în aplicațiune. Totodată consistoriul se însărcinează, ca la proximus congres se presinte acest proiect de nou cu observările făcute în privința aplicabilității lui.

II. Partea, care tractează planul de învățământ, se separează de partea administrativă a regulamentului, și consistoriul metropolitan se însărcinează a elabora cu ascultarea consistoriilor eparhiale un nou plan de învățământ și al subscrerne proximus congres.

Comisiunea specială pentru fundațiunea Gojdu raportează asupra socotelor acestei fundațiuni, cari se primesc. Totdeodată însă se decide a se scrie biografia marelui fundatoriu, și se se răspândească în popor.

Ce privește normativul pentru regularea referințelor dintre reprezentanța fundațiunii Gojdu și congres, primit în mod provisoriu în congresul din 1891, se decide a se susține tot în mod provisoriu și pe mai departe.

Să aproabă mai departe învoiala încheiată între reprezentanța fundațiunii și între doamna Melania Nemeshegyi, foasta soție a marelui fundator, cu privire la unele acțiuni dela institutul „Hazai-bank.“

Propunerea deputatului Ioan cav. de Pușcariu, cu privire la administrarea fundațiunii de 500 fl. a fericitului Teodor Mutovsky, se transpune consistoriului metropolitan, pentru ca proximus congres să facă o propunere basată și pe dispozițiunile testamentare.

Raportorul comisiunii școlare Ioan Lengher referă asupra propunerii consistoriului metropolitan în cauza alegerei învățătorilor la școalele susținute de mai multe comune, în care privință congresul decide: Comitetul școlar provăzută în §-ul 28 al Statutului organic se consideră ca sinod școlar al comunelor, cari susțin școala, și ca atare se autorisează a alege pe învățători sub presiuni protopresbiterului tractual competent.

Urmează raportul comisiunii petiționare asupra petițiunilor intrate, care toate se derivă consistoriului metropolitan.

În fine se votează spesele congresului; se iau dispozițiuni pentru autenticarea protocolului acestei sedințe ultime; apoi se încheie congresul prin o scurtă cuvântare a Înalt Prea Sântitului metropolitan, la carea răspunde deputatul Ioan cav. de Pușcariu.

Răspuns la o scrisoare din Blaj

În Nrul 118 al „Dreptății“ s'a publicat o corespondință din Blaj în care ni-se arată, că starea fondurilor și fundațiunilor, care se administrează la metropolia greco-catolică din Blaj cu finea anului 1894 atinge cifra de 2,760.244 fl. 45 cr.

Acest sporiu, după părerea dlui corespondent, ar fi provenit de acolo, că fondurile metropoliei se administrează „în gremiu, mai toate la cassa centrală“ și că la anul 1893 s'a înființat anume un oficiu pentru administrarea averilor, pus sub grija Ven. Capitlu din Blaj, având regulamentele, respective statutele sale aprobate de Consistoriu.

Dacă dl corespondent se mulțămia cu atâta, noi n'am avea nimic de zis, ci ne-am bucura, că și confrății nostri greco-catolici au făcut un paș înainte pe terenul bisericesc-economic. Ne doare însă, că dl corespondent ne tulbură aceasta bucurie frățască prin imputări nejuste, că noi gr. or. n'am purta aceeaș grijă față de binele și prosperarea bisericii noastre, atunci când pu imitam biserica greco-catolică în centralizarea averilor bisericesci, care, după parerea dlui corespondent, a produs la densa rezultatul mai sus arătat.

De oare-ce On. Redacțiune a „Dreptății“ n'au aflat cu cale a rectifica greșala, în care se află corespondentul ei, preocupat față de instituțiunile bisericii noastre gr. or., așa ne vedem siliți a face noi unele reflexiuni la cele cuprinse în scrisoarea din Blaj

Înainte de toate constatăm că dl corespondent se află în mare rătăcire și nu e în chiar cu noțiunea de „centralizarea“ averilor bisericesci, căci altcum din împrejurarea, că la Blaj fondurile, care se află sub îngrijirea Ven. Consistoriu de acolo (arhidiecesan și nu metropolitan, cum afirmă dl coresp.) se administrează toate la „cassa centrală“ prin un oficiu înființat anume spre acest scop, n'ar fi putut D-Sa face deducerea, că aceasta însămnă nici mai mult nici mai puțin de cât centralizarea averilor bisericesci. Noi aflăm lucru acesta de prea natural, că Consistoriul arhidiecesan din Blaj își administrează el însuș fondurile sale și fundațiunile concezute în administrațiunea sa prin un oficiu întocmit anume spre acest scop și la o „cassă centrală“, și lucrul acesta nici că ni-l putem închipui altcum, căci doară nu va se-și decentralizeze Consistoriul administrațiunea fondurilor sale proprii și se conceadă administrarea acestora la parohii sau protopresbiterate?

Să vede că autorul scrisorii din Blaj nici ideile n'are de așezămintele bisericii noastre, căci atunci ar scî, că fondurile noastre diecesane chiar în înțelesul statutului nostru organic se administrează la Consistoriul diecesan al fie-cărei eparhii prin senatul episcopesc, compus din mai mulți asesori consistoriali, având și funcționarii receruți: referent,

controlor, căsariu, esactor și juriconsult și pe lângă aceasta toate fondurile și fundațiunile se administrează la o singură cassă, cum o numește dl corespondent „cassă centrală“.

Ba ce e mai mult principiile de după care au a fi administrate averile noastre bisericesci sunt depuse în însuș statutul organic și pe lângă aceasta fie-care eparhie își mai are și regulamentele sale speciale.

Sub centralizarea averilor bisericesci noi înșe înțelegem cu totul altceva. Centralizare ar fi la Blaj numai în cazul acela, dacă la metropolie s'ar administra toate fondurile episcopilor, ale protopresbiteratelor și ale parohiilor gr. cat.

Și dacă nici în biserica gr. cat., guvernată în mod absolutistic, nu s'au centralizat averile bisericesci, atunci cum vine dl corespondent ca noue gr. ortodoxilor, cari dispunem în biserica noastră de o autonomie largă, să ne facă imputarea, că ne luptăm contra centralizării?

În congresul nostru bisericesc din acest an nici n'au putut fi vorba de organizarea vre-unui for central la Metropolie, care să administreze toate fondurile singuraticilor eparhii, ale protopresbiteratelor și parohiilor, cari fac parte din metropolie, cum aceasta o crede dl corespondent al „Dreptății“, ci a fost numai vorba de aceea, că este oare de lipsă ca în privința administrării averilor noastre bisericesci să se facă un regulament uniform pentru metropolia întreagă, sau să se lase și pe mai departe în vigoare regulamentele speciale, ce le are fie-care eparhie. Apoi a mai fost vorba și despre aceea, că oare în contra hotărîrilor Consistoriilor diecesane să se admită dreptul de apelațiune la Consistoriul metropolitan și în afaceri epitropesce de natură administrativă sau nu?

Deci numai intențiunea aceasta a fost combătută în congres, pe motivul, că prin înmulțirea forurilor de apelațiune numai s'ar îngreuna administrarea averilor bisericesci și fiind-că, conform constituțiunii noastre bisericesci, fie-care parte constituitivă din metropolie, e autonomă; ear conform § 168 din statutul nostru organic, afacerile epitropesce nu se pot apela la Consistoriul metropolitan.

D-l corespondent pretinde însă, ca să călcăm legea noastră fundamentală și negreșit să ducem în îndeplinire centralizarea averilor bisericesci, căci — după zisa Dsale — acestei centralisări este a să mulțăm, că la Blaj au crescut fondurile arhidiecesane la suma de 2,760.244 fl. 69 cr.

Să vedem acum, că este acesta destul motiv pentru ca să urmăm sfatului dlui corespondent!

Sciut este că frații nostri gr. catolici dela început s'au aflat și se află între împrejurări cu mult mai favorabile de cât noi, fiind sprijiniți mai cu samă pe terenul finanțiar, până atunci noi gr.-orientalii suntem avisăți exclusiv numai la puterile noastre proprii și abea dela 1868, adică dela reactivarea

metropoliei noastre încoaci, am dispus noi înșine de soartea noastră, când n'am aflat aproape nimic.

N'ar fi deci nici o mirare, dacă între împrejurări atât de neegale, confrății nostri ar dispune de fonduri bisericesci neasemănat mai mari decât noi.

Cu toate acestea însă putem constata cu mândrie, că nu numai că am ajuns, ci chiar am întrecut pe confrății nostri în ce privește agonisirea și chivernisirea de averi bisericesci.

Sub administrațiunea Consistoriului nostru metropolitan din Sibiu se află astăzi aproape 2 milioane de floreni, subînțelegându-se aici și fundațiunea lui „Gozsdu“, ear sub administrațiunea Consistoriului arhidiecesan se află 2 milioane și 200.000 fl., deci numai la Sibiu se află peste 4 milioane de floreni; ear la Consistoriul din Arad 1,300.000 fl. și la Consistoriul de aici din Caransebeș 550.000 fl., de și episcopia noastră e mică și înființată abea de 30 de ani.

Mai adaugem, aici că pe lângă sporirea aceasta a averilor bisericesci, am mai adus și jertfe mari pentru cultura națională și bisericească, susținând în gremiul fie-cărei episcopii câte un institut teologic-pedagogic și suportând spesele iarăș însemnate cu susținerea organismului constituțional al bisericii noastre.

Cred că aceste date vorbesc destul de lămurit, că autonomia bisericii noastre a contribuit mult chiar și la sporirea averilor bisericesci și de aceea *fac rău serviciu cauzei aceia, cari, suntem siguri că fără voia lor, fac propagandă pentru știrbirea acestei autonomii și pentru centralizare, care numai de folos n'ar putea fi bisericii noastre!*

De lângă gura Tisei

(Un șir de noi biserici române gr. or. în protopopiatele Panciovei și a Vêrșetului. — Românii de lângă gurile Tisei și a Timișului reînvie și se mișcă.)

Multe din comunele noastre bisericesci din protopopiatele Panciovei și a Vêrșetului, adică din cele mai depărtate spre sud-vest, s'au despărțit de ierarhia serbească deabia în timpurile mai noi. Vechile biserici comune gr. or. româno-serbe de regulă au rămas în posesiunea Sêrbilor.

Românii, au început acum ași zidi biserici proprii, și încă tot edificii mari și frumoase, căci starea materială a Românilor de prin aceste părți este una dintre cele mai binecuvântate din întreaga diecesă a Caransebeșului.

Așa s'au zidit de curând la *Dolove* o mare și frumoasă biserică în preț de peste 42.000 fl. La *Alibunariu* chiar acum se începe edificarea unei noi biserici în preț de 37.000 fl.

În stadiu de pregătire se află comunele *Nicolințul-mare*, *Maramoracul*, *Deliblata* și *Cubinul*, tot

comuni mari, frumoase, bine situate și aflătoare una lângă alta în șir neîntrerupt de-a lungul noaua linii de drum de fer ce duc de la Vêrșeț spre Cubinul de lângă Dunăre.

Capitalile trebuincioase, în genere sunt adunate, ori cel puțin asigurate, parte prin considerabilele fonduri proprii bisericesci, parte prin contribuțiile credincioșilor români, ori prin desdăunările primite (ori așteptate) de la frații Sârbi. Și în toate aceste comune numite vom vedea în anii viitori înălțându-se frumoase edificii bisericesci române gr. or.

Această *pornire-bisericască-architectonică* va contribui mult ca și la numeroșii Români de prin alte comune ale comitatelor Torontal și Timiș, cari stau încă sub ierarhia sârbească, să se nască dorul d'a să împreună cu Metropolia noastră națională; căci zdravăniul popor român de prin aceste ținuturi su-dice pune mare pond pe lucruri ideale, dar tot odată și vizibile, anume pe *biserici frumoase, pe ceremonii pompoase, pe cântări înălțătoare de spirit și de inimă*, simțându-se acolo atras, unde vede progres, unde vede viață, unde vede viitoriu.

Sățisfăcându-se dorinței acesteia, Românul din părțile Panciovei este bucuros plecat la ori-ce jertfă numai să nu se vadă înapoia Sêrbului, a Neamțului; lipsindu-i însă nutrimântul pentru spirit și pentru fantasmă, dânsul cade ușor în ghiarele *Nazarenismului!*

Dați deci poporului ce e a poporului, și Metropoliei ce e a Metropoliei.

În Vêrșeț, oraș cu 24.000 de locuitori (între cari și 6 *advocați români*) deo-camdată 150 de familii s'au declarat de române, și în curând se vor organiza ca *comună bisericască gr. or. română*. Aici la Vêrșeț ca în un centru cu (în curând) *cinci* linii de drum de fer va avea se-și mute protopopul concerninte reședința sa. Edificarea unei noi biserici române gr. or. este plănuită, spre care scop stă la dispozițiune un loc minunat de frumos situat.

Cam tot asemenea se va întâmpla și la *Panciova, Ciacova* și doară la *Becicherecul-mare*, în care orașe vețuiesc *mii de Români*, fără a avea preot, fără biserică, fără școală română.

Regiunea dintre gurile *Tisei* și a *Timișului* în mare parte este locuită de *Români* cari sunt veniți de pe timpul după alungarea Turcilor, de prin ținuturile mai răsăritene și muntoase ale Banatului, ba chiar și de prin Transilvania și din România. Acești frați ai noștri espuși atât de mult *îmundărilor* (căci aici, pe lângă Tisa și Timiș și puternica Sava se varsă în maiestoaasa Dunăre), acești Români formează cele mai sud-vestice sentinele ale elementului roman din Dacia Traiană.

Aici, față-n-față cu Belgradul Sêrbiei cel situat atât de frumos pe o nălțime de pe carea ochiul străbate până departe peste bogatele câmpii ale Banatului, aici vedem așezate comunele *Ovcea* (cea curat română) și ceva mai spre apus *Borcea* cea

populată de Români și de Sârbi. *Ovcea* poșede parohie românească, în a cărei frunte stă un preot conșciu de misiunea sa! *Românii borcenii* însă stau încă sub ierarhia sârbească. Observăm că *Ovcea*, în linie dreaptă nu e mai depărtată de centrul Belgradului, de palatul regelui Alesandru, decum este depărtat *Turnul lui Oviil* (cel de lângă învecinatele sate *Turuul* și *Rueni*) de reședința episcopescă din Caransebeș, iar *Borcea* e și mai aproape ca *Valeaboului*, lașul ori *Buchinul* de Caransebeș.

Toate comunele ce se întind de aici, de la gurile *Tisei* și a *Timișului* spre nord până departe dincolo de *Becicherec* sunt ori *curat* române ori *mixte*, adică populate de Români, Sârbi și Nemți, și mai nici într-una nu lipsesc conaționali de ai noștri, așa la *Sefcherin, Opoava, Baranda, Sacula, Pêrlas, Samos, Margițita* și multe altele. Afară de în *Glogoni* și în *Uzdin* (și în timpul mai nou și în *Dobriția*) Românii stau încă sub păstorirea bisericască a dieceselor *Sêrbesci* așteptând cu sete eliberarea lor de sub jugul ierarhic străin. Va veni însă timpul, și acel timp se pare a nu fi prea depărtat când diecesa noastră de Dumnezeu scutită a *Caransebeșului* se va mărgini spre apus nu numai cu *Timișul*, ci cu *Tisa*.

Isvoarele *Tisei* sunt populate de Români, la gurile acestui fluviu încă vedem frumoase și puternice comune românesci organizându-se chiar acum. Și tu bravule române mai crezi că ești perdut? — /

Onorată Redacțiune!

Fiind absent din Caransebeș mi-a venit în mână Nr. 22 al „Foaiiei diecesane” și din articolul „Reflexiuni asupra congresului” am aflat, că dl Brediceanu luând parte la Congresul nostru național bisericesc s'a exprimat într'acolo, că a vorbit cu frunțașii grănicerilor, dintre cari a și numit două persoane despre arondarea noaună a cercurilor electorale pentru deputații congresuali, și acei frunțași i-au descoperit, că dânsii nu au nimica contra intenționatei arondări.

Ajungând acuma acasă am aflat, că între cele două persoane numite de dl Brediceanu, este înțeleasă și neînsemnata mea persoană.

Deoarece țin mult la întregitatea caracterului meu și deoarece nu iubesc duplicitatea și nici nu voesc să mă folosesc de duplicitate în nici o acțiune de ale mele, mă ved îndemnat a declarat cu toată hotărârea, că nu este adevărat, că dl Brediceanu ar fi vorbit cu mine în *afacerea arondării*; și că eu ași fi zis că nu am nimica contra arondării intenționate cu călcarea statutului organic.

Îmi pare foarte rău că s'a făcut provocare la mine, căci eu nici odată nu am fost și nici nu sînt pentru nerespectarea și călcarea legilor, ci am pretins și pretind, ca legile să se respecte cu scumpătate pe cât timp ele nu sunt abrogate.

Onorata Redacțiune este cu toată stima rugată, binevoiască a da loc acestei declarațiuni a mele în numărul proxm al „Foaiiei diecesane.”

Cu toată stima
Ilie Curescu,
deputat congresual.

Varietăți

Festivitatea de aducere aminte a bătăliei de la *Custoza*. Ambele batalioane ale regimentului de infanterie nr. 43 aflătoare de presinte în Caransebeș în garnizoană au sêrbat tîni în 12/24 l. c. aducerea aminte la

bătăliei dela *Custoza*, în carea deosebit la asaltul întreprins spre *Monte-Belvedere* regimentul nostru, carele se recrutează din comitatul Caraș Severin și este unul dintre regimentele cele mai curat românești din întreaga armată austro-ungară, a escelat dând probe de un eroism rar, și decizând învingerea armatei austro-ungare în monumentul cel mai critic și în o luptă cu un contrariu de trei ori mai numeros.

Dimineața la 5 oare resunau stradele orașului nostru de sunetele tuturor dobelor ambelor batalioane. La 8 oare s'a început festivitatea.

Spațioasa curte a casarmei militare, cea lungă de 240 și lată de 100 pași, cea cu frumoasa vedere spre regiunea muntoasă și în carea se află mulți mulți arbori măiestoși, eră decorată cu fețone de verdeață și cu diverse embleme militare. La d ferite locuri a omolate se vedeau colibi de frunzari separate pentru fiecare dintre cele opt companii. De lătura răsariteană se redca altariul umbrat de o colibă de frunzari. Icoanele măiestrilor și grupe de diverse arme și embleme militare decorau a ea stă capela campestră. Amendoană batalioane stăteau în paradă masate în formațiunea „linie de coloane” cu fruntea spre altariu.

Comandantul festivității era căpitanul *Müller*, iar batalioanele se comandau prin căpitanii *Jumincu* și *Bauer*.

De față era tot corpul ofițiresc cu vice-colonelul *Hanel* și maiorul *Kriescher* în frunte apoi și mult public civil. La 8 oare s'a început doxologia celebrată prin P. O. D. protopop *Andrieu Ghidiu* asistat de preoți *Ivan Stoian* și *George Buru*.

Cântările bisericesti s'au executat sub conducerea părintelui *George Petrescu*, profesor de tipic și de cântări bisericesti la institutul nostru pedagogic-teologic, prin corul acestui institut. Iar răspunsurile s'au cântat foarte frumos prin un cor mixt de băieți și de fetițe.

Vice-colonelul ținu cătră soldați o vorbire în limba germână acomodată festivității, iar după aceea părintel-*Ioan Stoian* escelă prin o vorbire românească, carea poate servi de model pentru astfel de ocașini. Nu numai sunoara și puternica voce a D-Sale ei și cuprinsul orațiunii a suprins în mod foarte plăcut și regretăm, că spațiul nu ne condece a publica acest product oratoric în întreg cu prinsul lui. Părintele *G. Buru* a retit apoi titula cea mare a Împărat-Regelui și rugăciunile usuate, iar în fine D-I protopop a binecuvântat trupele a lunate. După aceea urmat defilarea ambelor batalioane înaintea vice-colonelului, a întregului corp ofițiresc, ce nu era împărțit la companii și în fața unui număr public civil. La defilare soldații nostri, cam tot oameni nălțiori și bine făcți, Români verzi ca stejarul, au documentat o ținută eroică și esemplară. Acestea s'au finit punct la 9 oare.

La amiază au loc un prânz festiv în casina militară iar trupele se veseleau în șetrele și colibe de frunzari primind ca daruri dela corpul ofițiresc, dela cantinarii *Mitru* și dela mai mulți cetățeni din loc vin și bere. După amiază și până târziu s'au avură loc diferite petreceri. Mai mulți soldați au executat eroicele jocuri „Călușierii și bătuta.”

A

Știri personale. Domnul general *Traian Doda*, carele a fost greu morbos timp mai îndelungat, se află acum, — după cum ne asigură medicul său de casă dl *Dr. Constantin Popasu*, — restabilit, încât își continuă obicinuita sa activitate. Atotputernicul susțină-ni-l pre mult meritatul și iubitul nostru veteran lucră mulți ani în deplină sănătate.

Esclenția Sa Domnul locotenent de marșal campestru *Theodor cav. de Seracin* va petrece vara aici în orașul nostru și la moșia Sa din comuna natală a Esclenției Sale *Turnu-Rueni*, situată spre răsărit dela Ca-

ransebeș, la poalele giganticilor munți confiniari pe acăr promontoriu vedem interesanta ruină „*Turnul lui Ovid*.”

Domnul *Ilie Curescu*, președintele comunității de avere a fostului regiment confinar romano-banatic, carele căutându-și de sănătate, a petrecut câte-va săptămâni la Băile Erculane, zilele acestea s'a reîntors pe deplin refîn-sănătoșat ocupând iarăș conducerea corporațiunea, în a cărei frunte stă.

Domnul ingineriu și arhitect *Adrian Diaconovici* ocupat de presinte cu studiile și lucrările pregătitoare pentru construarea unei linii de drum de fer dela Caransebeș spre Bocșa, va deschide în orașul nostru un birou tehnic precum îl avusese aici înainte de câțiva ani, primind spre executare ori ce lucruri din sfera ingineriei și arhitecturii, adică compuneri de planuri pentru zidiri, măsurături ș. a.

Știri locale. † **Elisabeta Biju.** O matronă, senioara uneia dintre cele mai vechi și mai meritate familii patriciane ale orașului nostru, D-na *Elisabeta Biju*, născută *Suciu*, văduva fostului nostru concetățean a bine meritului *Eutimie Biju* [† 1890], mama stimaților civi *Alexandru* și *Iefta* jun., soacra distinsului nostru bărbat de știință *Stefan Velovan*, directorul școalei pedagogice *Carol I.* și a *D. Madincea*, — după o viață laborioasă de 80 de ani s'a dus la cele eterne. În mormântarea a avut loc mercuri în 14/26 l. c. la 4 oare d. a. cel-brând *P. O. D. protopresbiter Andreiu Ghidiu* cu asistința părinților *Ioan Velovan*, *Ioan Stoian*, *George Petrescu* și *George Buru*. Cântările funebrale s'au executat prin corul institutului teologic-pedagogic. Cu aceasta ocașune s'a cântat de prima oară un nou cânt funebral, compoziția domnului profesor *Antoniu Sequens*, cu cuvinte de d. profesor *Iosif Bălan*. —

Între scirile locale dăm loc și următoarei notițe, trimise relațunei: **La convocarea P. On. D. protopresb. Andreiu Ghidiu**, s'au întrunit marți în 13/25 l. c. în sala casinei române din loc un număr frumos de cetățeni Caransebeșeni din toate clasele societății, cari alegând de președinte pe *P. O. Domn protopop*, iar de notariu pe învățătorul *N. Velcu*, în ședința organizatoare s'au constituit ca comitet local pentru aranjarea festivităților proiectate cu ocașunea sărbării jubileului reunitivei învățătorilor români din diecesa Caransebeșului și a desv. lirei monumentului lui *Constantin Diaconovici-Loga*. Comitetul local sau subîmpărțit în patru secțiuni și anume în 1) secțiunea centrală reprezentativă 2) secțiunea pentru aranjarea de petreceri sociale, 3) secțiunea decorativă, și 4) sec. de încortelare. Fiecare secțiune va fi autonomă și fiind convocată prin președintele ad hoc deja designat va avea să se organizeze de sine, alegându-și biroul trebuincios. Secțiunile în cas de lipsă, vor putea să se întregească din sinul cetățenimei de aici sau din prejur. Fiecare secțiune va avea apoi să proiecteze în cercul său de activitate ce află de lipsă, care proiecte se vor desbata și accepta însă definitiv numai în ședințele plene ale comitetului.

Toate cele ce se vor întreprinde, se vor întreprinde numai în conțelegere și cu aprobarea comitetului reuniunii învățătoresci și a comitetului executiv pentru redicarea monumentului *C. Diaconovici Loga*, în fruntea căror ambe comitete din urmă numite stă domnul referent consistorial *Ioan Ionașiu* ca președinte, iar dl învățătoriu *Ioan Marcu* din Bocșa-montană ca notariu.

Dintre decisiunile meritabile aduse în ședința organizatoare de marți a comitetului local, putem amint, că s'a hotărît între multe altele bune și frumoase și aceea a se invita la festivități toate corurile române din Banat, pentru a căror încortelare se va griji. (Cine? Red.)

Acele coruri ce nu vor putea veni în corpore, sunt rugate a trimite câte o deputațiune de cel puțin trei delegați, cari vor aduce cu sine și steagul și emblemele corului. Sânt plătuite și excursiuni până la *Turnul lui Ovid*, la ruinele vechiului municipiu roman *Tibisc*, și alte puncte interesante din prejul Caransebeșului. — *A*

Societatea de acționari pentru fabricarea de cărămidă și întreprinderi de edificări din Caransebeș s'a constituit și organizat definitiv în adunarea generală ținută luni în 11/23 l. c. în sala magistratului din loc. Statutele s'au primit, alegându-se directoriul și consiliul controlatoriu. S'au decis apoi, construirea după principiile cele mai moderne ale tehniceii a unui nou cuptoriu pentru arderea de cărămidă și țiglă, și că publicațiunile oficiale ale societății să se tipărească în ambele foi, în cea română și cea germană din Caransebeș. De oarece fundatorii, în prospect, și-au fost rezervat dreptul, ca pentru cei trei ani d'întăiu să aleagă direcțiunea și consiliul supraveghiatoriu numai din sinul lor, a fundatorilor, așa dar s'au ales de președinte al societății *Domnul Ilie Curescu*, (președintele comunității de avere), de director *dl Francisc Dachler*, de membrii al directoriului *domnii Petru Brancovici, Constantin Burdia, Ig. Neuerer, E. Keppich și G. Perlfaster*. În consiliul supraveghiatoriu *domnii Traian Barzu, Dr. B. Hegyesy, A. Klein, F. Schmidt și C. Schwab*.

Din Satul-nou, protopopiatul Panciovei, ni-să comunică, că *corul vocal român* de acolo s'a desființat prin protopreot, iar statutele prezentate ministeriului ungu-resc spre aprobare s'au respins fără de nici o motivare.

„**România-Jună**” reuniunea studenților români din Viena, în anul școlariu viitoriu își va serba iubileul de 25 de ani ai existenței sale.

Himen. D-l Nicolae Brîndeu din Surducul-mic, teolog abs. de diecesa Caransebeșului și-a sêrbat cununia cu gentila D-șoară Elisaveta fca Venerab. Domn preot Ioan Sudreșanu din Coșteiu-de-sus în 28 Mai v. a. c. în biserica de acolo, asistând ca nași M. On. Domn Constantin Rosa preot în Leucusești cu stimabila-i Doamnă Sidonia. Ceriul sê bine venteze aceasta căsătorie, întru mulți și fericți ani!

Necrolog. Ni-s'a trimis următorul Necrolog: Subsemnații cu inima frântă de durere anunță tuturor conșăngenilor, amicilor și cunoscuților trecerea din viață a neuitatului lor soț, frate, ginere, cumnat și unchiu: *Ioan Popescu*, ampioiat r. postal și emerit învățătoriu, care, fiind împărțășit cu S. Taină a Cuminecăturii, și-a dat în 31 Maiu v. la oarele 7 $\frac{1}{2}$ a. m., după un morb scurt, dar greu, în al 68-lea an al etății, blândul suflet în mâ-nile Creatorului. Remășițele pământesci ale neuitatului defunct sê vor așeza spre eterna memorie după ritul gr. or. în cimiteriul din Văliug Joi la oarele 2 p. m. Fie-i țêrna ușoară și memoria binecuvântată! Văliug, 31 Maiu st. v. 1895. — *Maria Popescu*, ca soție; *Ecatarina Tismanariu*, ca soră; *Ioan Bocean*, ca socru; *Persida Popescu*, ca cumnată, și alți numêroși nepoți și nepoate.

Un tiner atlet român. La esamenul de gimnastică al studenților dela gimnasiul din Sătmâr a excelat mai mult studentul de clasa VII. *Desideriu Borbola*, care a redicat cu o mână o bucată de fer în greutate de 72 chilogr. de cinci ori în sus până peste cap și anume una după alta.

Publicațiune din partea Primăriei din loc ni-sê trimit următoarele încunoscintări: Domnul Ministru ung. reg. de agricultură pentru de a împedeca lățirea boalei de porci a oprit, ca sê sê mai esporteze sau sê se mâne din comitat afară porci, asemenea a oprit și ținerea

têrgurilor de porci în tot comitatul. Despre ce sê încunoscintază publicul orășenesc spre scire și strnsă urmare cu acei adaus, că de astăzi încolo până la altă dispozițiune se opresce pe teritoriul orașului ținerea oareșicării têrg de porci. Afară de aceia toți proprietarii de rîmători sunt îndatorați *momentan*, când sê ivesce între porcii lor un cas suspect de boala desamintită, sê facă îndată *arêtare la magistratul orășenesc*, căci la din contră nu numai că vor fi *aspru pedepsiți* în bani sau cu arest pentru întrelăsare, ci avênd a sê nimici (?) rîmătorii înbolnăviți, pentru aceștia proprietarii porcilor nimiciți nu vor putea pretinde dela stat nici o *despăgubire*.

Descrierea acelor semne principale și bătătoare la ochi ale boalei rîmătorilor, după care poate sê cunoască și un nespecialist esistența acestui morb.

Boala rîmătorilor (colera porcilor) este o îmbolnăvire de o natură foarte molipsitoare, sau contagioasă, care în cele mai multe casuri sê lătesce prin porci cumpêrați de nou și amestecați cu cei sênătoși.

De aceea amintim și aici, că trebuie sê fim cu băgare de samă la cumpêrarea porcilor și cu deosebire a acelor *pentru prăsilă*. Anume sê nu aducem porci din țêrile din afară și — cel puțin până când nu sê va stîrpi boala aceasta dela noi din țară — chiar și pe cei cumpêrați la noi încă înainte de ce i-am amesteca în turma porcilor nostri (pentru ca pe cei din urmă sê-i scutim de molipsire) sê-i ținem mai nainte separați vre-o 10—14 zile și apoi și după trecerea acestui timp chiar dacă nu sê vor observa semne îngrijitoare, pentru mai mare siguranță sê-i visităm încă o dată prin veterinar înainte de ce i-am amesteca cu cei din turma noastră.

Boala porcilor în esența ei este o aprindere de plămâni și inflamațiune din lăuntru și sê poate cunoasce după presemnele, cari diferind de simptomele altor boale, sunt bătătoare la ochi. Ea de regulă începe cu friguri și cu lipsa poștei de mâncare, la care sê adaogă mai târziu resufare grea, tuse și urdinare vehementă. Cei deja greu bolnăviți resufă cu gura deschisă horcăind greu, scad și slăbesc foarte și umblă clătîându-sê cu capul slobozit și zăpăciți. Zac în continuu sau cel puțin timp îndelungat, abia pot sê se scoale și îndată cad de nou. *Cătră sfêrșitul boalei* sê ivesc pe foale și pe părțile de sus interioare ale pulpelor pete roșii închise în mărimea linteii sau a mazărei, sau sê poate vedea pe foale, pe pept, pe grumaz și urechi o coloratură roșie-vênătă de o întindere mai mare.

Fie-care porc (rîmătoriu), ce sê bolnăvesce sub arêtarea semnelor descrise, are a fi privit ca *suspect de a suferi de boala porcilor* cu deosebire atunci, dacă deodată obvin mai multe asemenea bolnăviri între porci.

Decursul boalei este foarte diferent, în casuri mai line ea sê trage 15—16 zile și și mai mult, din contră în epidemii vehemente ea grasează timp scurt și în vre-o câteva zile pustiesce animalele.

Porcii sênătoși iau materia molipsitoare (contagiul) mai cu samă cu nutrețul întinat de gunoiul excrementelor sau cu apa infectată de acestea dar materia molipsitoare poate sê fie luată și prin resufare din aer și ea poate sê ptrundă și prin ranele pelei. Lățitoriul cel mai primejdios al acestei boale sunt escrementele și scuipatul lăpădat prin tuse.

Morbul de porci sê cufundă de multe ori cu *orbantul (focul viu)* al porcilor, care sê ivesce în lunile de primăvară și vară în număr mai mare, dar nu sê lătesce așa de iute ca boala de porci și căre atacă numai porcii cei tineri sub un an.

Orbantul porcilor începe cu friguri vehemente, înbolnăviții sê înfățisează ca obosiți, n'au poftă de mâncare zac mult, sê ascund când dorm și sculați umblă greu

clătinându-se. Nu după mult timp (câte odată după trecerea de câteva oare) se arată pete roși pe foale, pe părțile de sus din lăuntru ale pulpelor, pe pept, pe grumazi și pe urechi; aceste pete se lătește iute, devin mai întunecate și înainte de moarte de multe ori tot corpul și cu deosebire părțile de jos ale aceluia sunt de o culoare roșie-albastră sau roșie-aramie. Decursul morbului este grabnic și moartea urmează în cele mai multe cazuri în ziua a 3-a sau a 4-a, câte odată porcul piere în 24—48 de oare.

În casurile de orbanț nu se obsearvă ivirea inflamațiunii de plumăni precum nici urdinare straordinară.

Precum se arată din cele susdescrise, încât porcii (rîmătorii) bolnăviți se supun observării, morbul porcilor se poate deosebi ușor de cel numit orbanț sau foc viu.

Publicațiune. Amăsurat dispușeiunilor §-lui 131 a Art. de lege XXII din anul 1886 aduc la cunoștință publică, cum că pentru pertractarea cesiunii de împărțășire a orașului Caransebeș ca corporațiune morală la subscrierea de acții fundațiunali pentru edificarea liniei călei ferate locale Caransebeș-Hațeg voui convoca corpul reprezentativ orășenesc la adunarea generală estra ordinară ținândă Mercuri în 10 Iulie a. c. ante de ameazi la 10 oare. Caransebeș, în 24 Iunie 1895. — Szivós prim.

Pentru condolențele manifestate din incidentul morții scumpei noastre decedate *Elisaveta Biju* aducem pe aceasta cale sincere mulțămite.

Caransebeș la 16 Iunie v. 1895.

Familia Intristată.

Nr. 596 A. 1895.

Concurs

Comunitatea de avere cu începutul cursului din anul curgătoriu vrea să trimită în școalele de silvicultură câțiva aspiranți pentru posturile de codreni și primcodreni la Comunitatea de avere.

Ea plătesce spesele de întreținere în școala de silvicultură adecă pentru vipt și pentru haine la an 150 fl.

Aspiranții la aceste locuri au să fie suboficieri în rezervă sau suboficieri eșiți din miliție, dar să nu fie trecuți peste 33 de ani.

Ei au să se prezenteze la 7 Iulie 1895 st. n. 10 oare a. m. la conducătoriu Oficiului de Economie al Comunității de avere în loc spre a fi informați mai de aproape despre condițiunile de primire.

Din ședința comitetului Comunității de avere ținută la Caransebeș în 26 Iunie 1895. 1—1 [40]

Ioan Popovicu m. p.   Patriciu Dragalina m. p.
Ilie Curescu m. p.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan ddo 3 Iunie a. c. Nr. 1561 B. se escrie licitațiune minuendă pentru reedificarea corului s. biserici gr. or. din Voivodinț cu prețul esclamării 973 fl. v. a.

Licitațiunea se va ținea Duminecă în 9 Iulie a. c. st. v. la 11 oare a. m.

Reflectanții binevoiască a se presenta la terminul indicat în comună, depunând vadiul de 10% sau în bani gata sau în hârtii de valoare din prețul esclamării.

Planul și specificațiunea de spese, precum și condițiunile de esclamare se pot vedea la presidiul comitetului parohial din loc.

Resultatul licitațiunii numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistoru intră în putere de drept.

Voivodinț din ședința comitetului parohial ținută la 11 Iunie 1895.

[38] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Nr. 362 F. G. 1895.

Concurs

Spre conferirea de stipendii noave din „Fundațiunea lui Gozdsu“ pe anul școlastic 1895/6 pentru studiile mai înalte se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții se documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public:

că sunt fi de cetățeni ungari și se țin de biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez să alătore și adevărta dela parohul respectiv, că și în presinte sunt greco-orientali;

că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, ceea-ce frequentanții dela gimnasia se documenteze cu atestat despre anul școlastic 1894/5, ear cei dela facultăți cu indice despre toate cursurile ascultate; că nu sunt în stare a se susține la studii din averea proprie sau a părinților lor.

2. Cei-ce vor să studieze la vre-un institut afară din patrie au să-și esopereze concesiune ministerială.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a să adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozdsu (Budapest, király u. 13 sz.) până la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată se provoacă stipendiștii actuali ca până la terminul susindicat să arete resultatul studiilor din anul școlastic 1894/5, căci altcum li-se va sista stipendiul.

5. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

Din ședința reprezentanței fundațiunei lui Gozdsu ținută în 24 Martie, 1895. n.

Estradat prin

George Bogoevicu,
notarin.

[42] 1—3

Concurs

Să escrie concurs pentru postul învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. din Rusova-noană, protopresbiteratul Bisericei-albe, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 73 fl. 50 cr.
2. pentru 20 metri de lemne, din care are a să încălzi și sala de învățământ 48 fl. 20 cr.
3. pașal scripturistice 4 fl.
4. Pentru conferințe și adunările generale 10 fl.
5. Pentru 56 Kile lard 25 fl. 50 cr.
6. Pentru 56 Kile sare 6 fl.
7. Pentru lumini 5 fl.
8. Pentru facerea socoților bisericesci și ale cultului 5 fl.
9. 2 jugere 600 stângeni pământ arătoriu clasa I. și intravilanul de 300 stângeni .
10. 17 Hectolitre cucuruz.
11. 9 Hectolitre grâu.

12. Cortel liber.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrise, și adresate comitetului parohial, să le subștearnă oficiului protopresbiteral în Iam în termenul de sus.

Recurenții au a să infățișa în sânta biserică locală în vr'o Duminecă sau sêrbătoate.

Rusova-noauê în 10 Iunie 1895.

[43] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam* protopresbiter.

Concurs

Pre baza ordinațiunei cons. dtdo 28 November 1894 Nr. 3071 B. sê escric concurs pentru parohia vacantă de clasa a III din Rusova-noauê, protopresbiteratul Bisericeii-albe, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sunt:

1. Sesiunea parohială, cu plațul parohial și grădina estravilană.

2. stola usuată.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial, să le subștearnă oficiului protopresbiteral din Iam în termenul de sus.

Recurenții au a să infățișa în s. biserică în vr'o Duminecă sau sêrbătoate.

Rusova-noauê în 10 Iunie 1895.

[44] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam* protopresbiter.

Concurs

Pentru postul învățătoresc de la școala poporală comunală din Borlova, se deschide concurs cu limba de propunere română și maghiară.

Emolumentele:

1. 400 fl. salariu.

3. 24 metrii lemne de foc.

3. Locuință și grădină.

4. Dela fiecare înmormântare 20 cr.

Recursurile timbrate, scrise în limba ungurească, adresate la Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiunea publică sânt a se subșterne până în 30 Iulie 1895 comitetului administrativ al comitatului Căraș-Severin.

Învătătorul denumit are a împlini și funcțiunile bisericesci gr. or. rom.

Recurenții au a să infățișa în persoană la inspectorul reg. ung., [39] 1—3

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 30 Maiu a. c. Nr. 1514 sê escric licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou cu tinichea a turnului bisericeii din comuna Biniș, protopresbiteratul Bocșei-mont. cu prețul de esclamarie 389 fl. 40 cr. v. a.

Licitațiunea se va ținea în școala din Biniș în 2 Iulie a. c. la 2 oare p. m.

Reflectanții vor avea a depune la începutul licitațiunei 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea ori în ce zi la oficiul parohial din Biniș.

Se vor admite ca licitanți numai oameni de omenie și esperți.

Biniș, în 13 Iunie 1895.

[41] 1—3

George Avram,
preș. com. par.

Vasilie Bojinca,
not. com. par.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan dtdo 24 Maiu 1895 Nr. 1362 B. se escric licitațiune minuendă pentru facerea zidului împrejurul s. bisericeii din Fizeș, cu prețul esclamării de 525 fl. 79 cr. v. a.

Licitațiunea se va ținea în 29 Iunie 1895 s. v. la 11 oare antemeridiane.

Reflectanții sunt poștiți a se presenta în ziua și oara desfiptă în comună, având a depune la începutul licitațiunei vadiul de 10% din prețul esclamării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Resultatul licitațiunei intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistoriu diecesan. [37] 2—3

Pavel Botoș,
paroh și președinte.

Dimitrie Novac,
inv. și not. al comit. par.

Licitațiune minuendă

În urmarea încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din 20 Martie a. c. Nr. 638 B. sê escric licitațiune minuendă pentru astrucarea cu tinichea a bisericeii din comuna Buchiniu cu filia Prisian lângă Caransebeș precum și renovarea pre din afară a bisericeii.

Termenul de licitațiune va fi în 9/21 Iulie a. c. la 11 oare antemeridiane prețul de esclamarie este 923 fl. 12 cr. v. a.

Reflectanții vor avea să depună vadiu de 10% ante de licitațiune la mâna epitropiei parohiale sau în bani gata sau hârtie de valoare.

Specificațiunea de spese și măsuri se poate vedea ori și când la oficiul parohial din Buchiniu.

Buchiniu din ședința comitetului parohial ținută la 21 Maiu 1895. 3—3 [25]

Romul Tinca
presied. com. par.

Nicolae Belciu
notariu com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.